

1. Referentie

Referentie	Meers, P. (2002). Filmpubliek en (Europese) cinema, Theoretische verkenning en survey bij jongeren in Vlaanderen. <i>Tijdschrift voor sociologie</i> , 3-4, 509-540.
Taal	Nederlands
ISBN	/
Publicatievorm	Tijdschriftartikel

2. Abstract

In traditioneel onderzoek naar mediagebruik en mediapublieken gaat veruit de meeste aandacht naar het medium televisie terwijl film en bioscoopbezoek zelden aan bod komen. Bovendien gaat het in klassiek filmonderzoek veelal over film als 'tekst', bijna nooit worden filmpublieken onderzocht. De weinig analyses van het Europese filmlandschap focussen dan weer op economische en structurele factoren en laten Europese filmpublieken ook onderbelicht. Dit artikel vertrekt vanuit deze leemtes en biedt een grondige verkenning van het theoretische veld van het filmpubliek en nieuwe perspectieven op de begrippen Europese en nationale cinema. In een empirisch onderzoek werden meer dan duizend jongeren in Vlaanderen en hun relatie met Vlaamse, Europese en Amerikaanse film geanalyseerd. In eerste instantie werd de rol van film in het dagelijkse leven van jongeren onderzocht. In een tweede deel peilde de onderzoeker naar de houding van jongeren tegenover de Vlaamse, Europese en Amerikaanse (Hollywood) film. Ter conclusie wordt er geargumenteed dat deze benadering alternatieve inzichten kan bieden op de ruimere context van de Europese film en op de studie van filmpublieken.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Vrije tijd
Trefwoord(en)	Bioscoop, cinema, film, filmpubliek

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/
Onderzoeker(s)	Meers, P. Vakgroep Communicatiewetenschappen Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen UGent Korte Meir 7-9-11 9000 Gent Tel: 09/ 264 68 90 Fax: 09/ 264 69 92 http://www.psw.ugent.be/comwet/

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Deelvraag 1: Wat is de rol van film in het dagelijkse leven van jongeren? Film kijken als populair tijdverdrijf: Wat is de appreciatie van film als tijdverblijf? Wat is de daadwerkelijke frequentie van het filmkijken? Is hier een verband naar sekse en opleidingsniveau toe? Bioscoop: Welke frequentie vindt men terug in het bioscoopbezoek bij jongeren? Zijn er verschillende patronen naargelang seks en opleidingsniveau? Video: Wat is de frequentie van gebruik van de videorecorder door jongeren? Zijn er
-----------------	---

	verschillen te onderkennen naar sekse en opleidingsniveau? Hoe veel gezinnen zijn in het bezit van een videorecorder? Televisie: Hoe gebruiken jongeren de televisie? Zijn er verschillen naar geslacht en opleidingsniveau toe? Deelvraag 2: Jongeren en Europese, Vlaamse en Amerikaanse film. Welke rol speelt herkomst in de appreciatie van films? Zijn er verschillen naar sekse en opleidingsniveau? Welke rol spelen de herkomstkenmerken op voorkeur voor bepaalde films? Zijn er verschillen naar sekse en opleidingsniveau? Wat is de houding tegenover de Vlaamse film? Bestaat er een affiniteit tussen filmische representatie en culturele identiteit?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeks-methode	Exploratief survey-onderzoek met grotendeels gesloten vragen.
Onderzochte groep	De populatie bestaat uit 1088 schoolgaande jongeren uit het vijfde en zesde jaar voltijds secundair onderwijs in 39 Vlaamse scholen. De steekproef bevat 564 meisjes (237 A.S.O, 180 T.S.O, 147 B.S.O) en 522 jongens (195 A.S.O, 181 T.S.O, 146 B.S.O). De gemiddelde leeftijd van de respondenten in het zesde jaar is 18.5, in het vijfde jaar 17.5 en 95.7 procent van de steekproef heeft de Belgische nationaliteit.
Bereik	Regionaal (Vlaanderen)

7. Resultaten

Film	Het is opvallend dat bioscoopbezoek en filmconsumptie in het algemeen nog steeds bijzonder geliefd zijn in het geheel van ontspanningsmogelijkheden voor jongeren. Ook de andere kanalen voor film, namelijk video en televisie vallen in de smaak. Wat de populairste vrijetijdsbestedingen betreft komt bioscoopbezoek op de vierde plaats na 'muziek beluisteren', 'vrienden bezoeken en ontvangen', en 'naar fuif of disco gaan'.
Bioscoop	Bioscoopbezoek is voor het overgrote deel van de jongeren een avondje uit in gezelschap. Het verloopt volgens vrij gelijklopende patronen, over sekse en opleidingsniveau heen. Jongeren gaan in groep naar multiplexen en kiezen ter plekke hun films. Drie kwart van de respondenten gaan gewoonlijk 'met enkele vrienden en/of vriendinnen' naar de bioscoop. Naar de film gaan maakt ook deel uit van een uitgaanscultuur voor jongeren: velen gaan nadien op café. Naar de film gaan wordt niet lang op voorhand gepland: de helft beslist 'op de dag zelf' om naar de film te gaan. Ook de keuze van de film verloopt niet gepland. De meeste respondenten beslissen 'aan de ingang van de bioscoop' welke film ze gaan zien. Dit houdt verband met het sociale aspect van bioscoopbezoek. Jongeren die zelden gaan plannen meer op voorhand. Jongeren bezoeken vooral grote bioscoopcomplexen. Filmmusea of culturele filmclubs zijn vrijwel onbezocht terrein. In grote bioscoopcomplexen worden vooral mainstream Amerikaanse films geprogrammeerd, terwijl Europese film eerder in kleinere cinefiele zalen aan bod komen. De meeste jongeren associëren bepaalde bioscopen met een bepaalde sfeer en publiek. Hun beeld van deze publieken stuurt mee hun eigen keuze voor een bepaalde bioscoop.
Video	Jongeren uit gezinnen die één of meerdere videorecorders bezitten zijn opvallend intensieve gebruikers van video. Ze hanteren video regelmatig, zowel om programma's af te spelen als om films op te nemen. Ook huren en kopen van videocassettes komt vrij frequent voor. Video blijkt dus voor heel wat jongeren een (film)medium voor frequent gebruik te zijn. Opleidingsniveau is ook voor video van enig belang. Naarmate het opleidingsniveau daalt, stijgen de verscheidene vormen van gebruik. Een kwart van de jonge respondenten beschikt over een eigen videorecorder. Dit is een duidelijke aanwijzing voor de kijk-autonomie van deze jongeren. Het bezit van een eigen toestel vergemakkelijkt de beslissing wat, wanneer en hoe te kijken. Ook hier bestaat een verband met opleidingsniveau: meer jongeren uit BSO hebben een eigen toestel, tegenover minder uit T.S.O en slechts zeer weinig uit A.S.O. Sekse speelt bij bezit ook een rol. Jongens bezitten vaker een eigen videorecorder dan meisjes.
Televisie	Niet alleen de appreciatie, ook de frequentie van filmconsumptie via televisie is vrij hoog. Meer dan de helft kijkt minstens enkele films per week op televisie. De frequentie van film

	kijken via televisie is dus veel hoger dan die in de bioscoop. Maar net zoals jongeren naar bepaalde bioscopen gaan, kijken ze naar films op televisie op welbepaalde zenders. Net zoals multiplexen voor de bioscoop hebben deze commerciële zenders een jong imago en een aanbod van (hoofdzakelijk Amerikaanse) films afgestemd op jongeren. Televisie is de meest verspreide mediatechnologie in de thuiscontext. 40% van de jongeren uit de steekproef heeft een eigen televisietoestel. Er is opnieuw een verband met opleidingsniveau: jongeren uit B.S.O hebben het vaakst een eigen televisietoestel, jongeren uit T.S.O iets minder vaak en jongeren uit A.S.O het minst. Ook het seksepatroon herhaalt zich: jongens binnen elk opleidingsniveau hebben meer een eigen toestel dan meisjes.
Herkomst	Herkomst speelt een duidelijke rol in de appreciatie van films. Amerikaanse films zijn veruit het meest geliefd. Het contrast met films uit Europese landen is groot, op Britse films na. Engels geniet duidelijk de voorkeur van jongeren als filmtaal.
Kenmerken	De voorkeur van film op basis van herkomst is voor een groot deel gebaseerd op kenmerken of eigenschappen die door filmpublieken worden toegeschreven aan dat soort film. Zo wordt Amerikaanse film vaak geassocieerd met sterke, mooie, snelle, gemakkelijke, spannende en dure film. Voor Vlaamse en Europese film kan geen uitgesproken positief of negatief beeld worden afgeleid. Naar opleidingsniveau komen gelijkaardige patronen naar boven als bij voorkeur. Zo zijn jongeren enigszins negatiever over Amerikaanse film naarmate het opleidingsniveau stijgt. Parallel worden naarmate het opleidingsniveau stijgt, negatieve uitspraken over Europese film eerder tegengesproken. Opvallend is ook, gezien de enorme populariteit van Amerikaanse films, dat meer dan de helft van de respondenten vindt dat Amerikaanse films te commercieel zijn.
Vlaamse film	De resultaten geven eerder een positieve houding aan tegenover de Vlaamse film. Meer dan de helft geeft aan dat het belangrijk is dat er Vlaamse films worden gemaakt. Een meerderheid zou Vlaamse film eerder op televisie dan in de bioscoop bekijken.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/

9. beleidsaanbevelingen

Nee

10. Samenvatting

De kernvragen van dit onderzoek handelen over de invulling van het begrip filmpubliek en de relatie Hollywood-Europa. In het theoretische deel wordt verkend hoe het begrip publiek geconceptualiseerd wordt en werd binnen het domein van filmstudies. Verder worden problematische begrippen zoals Europese en nationale cinema bekeken vanuit een dynamisch perspectief.

In het empirische deel worden twee onderzoeksvragen gesteld. In eerste instantie wordt de rol van film in het dagelijkse leven van jongeren onderzocht. In een tweede deel wordt gepeild naar de houding van jongeren tegenover Vlaamse, Europese en Amerikaanse (Hollywood) films. Meer dan duizend jongeren werden bevraagd over hun mediagebruik, hun vrije tijd, hun opvattingen over en hun beleving van film in diverse consumptiecontexten.

Op het einde wordt er geargumenteed dat de benadering van de onderzoekers alternatieve inzichten kan bieden op de ruimere context van de Europese film (naast structureel-economische of esthetische benaderingen) en op de studie van filmpublieken. (weg van abstracte perspectieven op de 'ideale kijker').

De resultaten uit het gevoerde onderzoek tonen aan dat film een vrij prominente plaats heeft in de populaire jongerencultuur. Maar het gaat hier om welbepaalde invullingen van filmkijken. Film is duidelijk meer dan bioscoop alleen. Over de drie verschillende kanalen heen (bioscoop-video-televisie) blijkt film een vrij prominente plaats in te nemen in de populaire mediacultuur van jongeren. Opleidingsniveau is van enig belang. Naar sekse werd geen significant verband vastgesteld.

Naar de bioscoop gaan betekent voor jongeren in hoofdzaak een avondje uit met vrienden of vriendinnen naar de multiplex om een Hollywoodproductie te bekijken.

Uit de resultaten wordt er afgeleid dat video duidelijk een prominent kanaal is voor filmconsumptie, dat actief wordt aangewend door jongeren, niet alleen om films af te spelen, maar ook om films op te nemen.

Films zijn een zeer geliefde en frequent bekeken programmacategorie op televisie. Filmconsumptie dient dan ook geplaatst te worden in de thuiscontext en de 'slaapkamercultuur' van jongeren met hun eigen media-uitrusting. Opleidingsniveau en sekse, relevante achtergrondvariabelen voor mediagebruik in het algemeen, blijken ook voor film van enig belang. Een afgetekende differentiatie naar herkomst is zichtbaar.

Wat voorkeur betreft kan er besloten worden dat Amerikaanse film zeer populair is bij de meeste jongeren, toch is er een zekere samenhang met het opleidingsniveau. De filmvoorkeuren van jongeren uit A.S.O, T.S.O en B.S.O variëren enigszins. De uitgesproken voorkeur voor Amerikaanse film neemt een beetje af naarmate het opleidingsniveau stijgt, maar vooral van belang is dat de voorkeur voor films uit de meeste Europese landen lichtjes stijgt. Dit kan erop wijzen dat hoger opgeleide jongeren geneigd zijn de (cultureel hoger aangeschreven) Europese cinema hoger te appreciëren

De hoge voorkeur voor Amerikaanse film gaat samen met een aantal positieve kenmerken die hem wordt toegeschreven. Voor de Europese film is het beeld minder duidelijk. Anderzijds blijkt het imago van de Franse film ronduit negatief. Dit resultaat kan ook verbonden worden aan de opmerking dat opinies over film uit specifieke Europese landen meer uitgesproken zijn dan opinies over Europese film in het algemeen. En opnieuw bestaat er een zeker samenhang met opleidingsniveau.

Amerikaanse film krijgt niet toevallig alle positieve kwaliteiten toegedicht die jongeren van film verwachten. Een Amerikaanse film betekent voor hen 'Hollywoodblockblusteren'. De resultaten wijzen dus op een dubbele dominantie van Amerikaanse film in de populaire filmcultuur. Jongeren zien liever Amerikaanse films, ze zien ze bovendien vooral meer in de bioscoop, waar de kwaliteit en intensiteit van de filmbeleving het hoogst is.

Er kan gesteld worden dat jongeren niet negatief staan tegenover Vlaamse film, maar dat ze het niet als een volwaardig alternatief zien voor het aanbod aan Amerikaanse films in de bioscoop